

УДК 636.2.033.082.2.17.

**ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА
ДЕШЕВОЇ ЯЛОВИЧИНИ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ
БУКОВИНИ**

*Калинка А. К. завідувач відділом селекції, розведення,
годівлі та технології виробництва тваринницької продукції
канд. с. н., с. н. с., член кореспондент МАНЕБ
Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН
Семенюшин Н. В. канд. екон. наук, доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
e-mail: kalunka.andriy@gmail.com, м. Чернівці*

Для Карпатського регіону Буковини потрібні нові підходи до стратегії ведення галузі скотарства, пошук ефективних шляхів виробництва дешевої, якісної та рентабельної яловичини. Одним з таких шляхів є створення нової перспективної галузі тваринництва – спеціалізованого м'ясного скотарства з розведення м'ясного сименталу нової генерації худоби з високим м'ясним генетичним потенціалом для даного регіону, що є актуальністю.

В наших тезах ми рішили показати економічну оцінку на прикладі ДП ДГ «Чернівецьке», яке займається вже не один рік м'ясним

скотарством в передгірній зоні Чернівецької області. Для даного племінного базового господарства Буковинської державної сільськогосподарської дослідної станції НААН в даний період потрібні нові підходи в стратегії ведення м'ясного скотарства, пошуки шляхів виробництва дешевої, якісної, рентабельної яловичини з малими затратами на одиницю виробленої продукції. Проте питання виробництва скотарської продукції та підвищення її ефективності й досі залишається актуальними в зоні Карпат. Для написання тез послужили дані наукові, статистичної звітності та річні звіти господарства ДП ДГ «Чернівецьке».

Метою тез - шляхи зниження собівартості виробництва яловичини в м'ясному скотарстві в умовах регіону Буковини.

Для оцінки ефективності суспільних витрат і вирішення ряду важливих економічних завдань з аналізу собівартості, потреби в розрахунку і аналізу витрат виробництва скотарської продукції ми вирішили виявити на базі господарства, яке знаходиться в передгірній зоні Буковини. Оскільки вихідною базою для обліку всієї суспільної праці є виробнича калькуляція собівартості продукції, то для розрахунку повних витрат виробництва використовували статистичні дані про собівартість продукції в першу чергу в ДП ДГ «Чернівецьке».

Таким чином, зроблений нами аналіз собівартості, що найбільшу питому вагу у структурі собівартості яловичини займають корми. В середньому за період 2015 – 2016 роки вони становлять:

$$[(38,6\%) + (53,06) + (31,21) + (48,94) + (46,16)] 5 = 43,59\%,$$

Як видно з розрахунку, в середньому за використаний нами період витрати на корми займають 43,59 %, що є суттєвим у структурі собівартості яловичини в господарстві. Тому, доведено, що доцільним більш детально буде в наших дослідженнях виявити та оцінити резерви зниження собівартості яловичини в м'ясному скотарстві за рахунок виявлення резервів кормів, яким згодовували м'ясній худобі. Резерв зниження витрат соломи на 1 тонну яловичини складає суму відхилень фактичних показників від планових за рахунок кількості та за рахунок ціни і складає:

$$0,75 \text{ грн.} + 1,23 \text{ грн.} = 1,98 \text{ грн.},$$

Тому резерв зниження витрат сіна виявився лише за рахунок кількості і становив 50 грн. на 1 тонну яловичини. На другому місці за величиною резерву зниження витрат кормів знаходиться силос, який в сумі за рахунок кількості та ціни становить відповідно 97,14 грн. та 27,9 грн. На основі цих даних обчислили загальний резерв зниження витрат кормів за рахунок фактору "силос" на 1 тонну яловичини :

$$97,14 \text{ грн.} + 27,9 \text{ грн.} = 125,04 \text{ грн.}$$

Найбільшим розміром резерву зниження витрат кормів виявився за рахунок зелених кормів і становив відповідно за рахунок кількості та ціни 395,58 грн. та 4,33 грн., що в сумі становить на 1 тонну яловичини:

$$395,58 \text{ грн.} + 4,33 \text{ грн.} = 399,91 \text{ грн.}$$

Зниження витрат концентратів можливий лише за рахунок ціни і становить 38 грн. на 1 тонну яловичини. Звідси можна підрахувати загальний резерв зниження собівартості 1 тонни яловичини в м'ясному скотарстві за рахунок кормів:

$1,98 \text{ грн.} + 50 \text{ грн.} + 125,04 \text{ грн.} + 399,91 \text{ грн.} + 38 \text{ грн.} = 614,93 \text{ грн.}$

Можливим резервом зниження собівартості 1 тонни яловичини виявилась також основна заробітна плата, яка в структурі собівартості займає друге місце.

Тому в наших виконаних дослідженнях ми економію витрат на оплату праці розраховували помноживши різницю між трудоємністю у базовому (2014 рік) та звітному (2016 рік) роках на рівень середнього динної заробітної плати і на кількість тонн яловичини, вирощеної у 2015 році.

Ми визначили трудоємність, яка характеризує затрати робочого часу на виготовлення одиниці продукції, (в нашому випадку, на вирощування 1 тонни яловичини) і відображає ефективність затрат живої праці й безпосередньо пов'язана із собівартістю вирощеної продукції. У 2014 році трудоємність в ДПДГ «Чернівецьке» становила 365 люд – год., а в 2015 – 371 люд. год. Середньо годинна оплата праці у 2015 році становила 4,17 грн. за 1 годину. Маючи всі необхідні дані, можна розрахувати економію затрат на оплату праці:

$(371 \text{ люд. год.} - 365 \text{ люд. год.}) \times 4,17 \text{ грн.} = 25,02 \text{ грн.},$

Отже резерви зниження інших статей витрат можна обчислити виходячи з даних структурного аналізу виробничої собівартості яловичини. Так, енергетичні витрати у 2014 році становили 0,18 тис. грн. за 1 тонну яловичини, що на 0,05 тис. грн. на 1 тонну менше чим в 2015 році.

Таким чином в нас відхилення становить:

$0,23 \text{ тис. грн.} - 0,18 \text{ тис. грн.} = 0,05 \text{ тис. грн.} = 50 \text{ грн.}$

Ще одним резервом зниження собівартості продукції виступають відрахування на соціальні заходи. У 2014 році вони склали 0,37 тис. грн. на 1 тонну яловичини, у 2015 році – 0,53 тис. грн. Збільшення суми відрахувань на соціальні заходи пов'язане із збільшенням суми заробітної плати працівників ДП «ДГ «Чернівецьке». В зв'язку з цим резерв зниження собівартості яловичини за рахунок амортизаційних витрат в нас вийшов :

$0,53 \text{ тис. грн.} - 0,37 \text{ тис. грн.} = 0,16 \text{ тис. грн.} = 160 \text{ грн.}$

В такому випадку резерв зниження собівартості 1 тонни яловичини завдяки зміни суми амортизаційних відрахувань можна розрахувати виходячи з даних структурного аналізу виробничої собівартості 1 тонни яловичини. В 2014 році на 1 тону яловичини було витрачено 0,65 тис. грн. амортизаційних відрахувань. А у 2015 році – 0,98 тис. грн. то резерв зниження амортизаційних відрахувань на 1тонну яловичини становить :

$0,98 \text{ тис. грн.} - 0,65 \text{ тис. грн.} = 0,33 \text{ тис. грн.} = 330 \text{ грн.}$

Витрати на утримання та експлуатацію обладнання також

служать резервом зниження собівартості яловичини. Так, у 2014 році їх сума становила 0,17 тис. грн., а у 2015 році – 0,28 тис. грн. і тому резерв зниження собівартості продукції за рахунок витрат на утримання та експлуатацію обладнання вийшов:

$$0,28 \text{ тис. грн.} - 0,17 \text{ тис. грн.} = 0,11 \text{ тис. грн.} = 110 \text{ грн.}$$

Нами виявлено, що можна знизити собівартість яловичини також за рахунок збільшення обсягу виробленої продукції і це зниження відбувається за рахунок економії умовно-постійних витрат. Але, у нашому випадку, це є неможливим, оскільки обсяг виробництва яловичини знизився в порівнянні з 2014 роком з 51 тонни до 39 тонн.

Висновки. 1. Зниження собівартості яловичини в ДП ДГ «Чернівецьке» можна досягти за рахунок введення заходів, які дозволяють удосконалення формування витрат на виробництво продукції. Один з таких заходів – процес управління витратами виробництва. Він має комплексний характер і містить такі складові, як прогнозування, планування, нормування витрат, облік витрат та калькулювання виробничої собівартості, аналіз і контроль за формуванням виробничих витрат. Усі ці складові є традиційними для вітчизняних підприємств та мають стандартизований характер.

На нашу думку, важливо використовувати зарубіжний досвід управління витратами виробництва, який містить такі складові, як система своєчасного виробництва, використання обмеженої собівартості, калькулювання на основі виробничої діяльності та контроль за рівнем витрат. Перспективний напрямок в управлінні витратами є контроль за їхнім рівнем. Він дає змогу простежити поведінку витрат загалом по підприємству, в окремих структурних підрозділах та у переліку статей витрат.

2. Скорочення в господарстві витрат та виробництво і реалізацію продукції, тобто зниження її собівартості є важливим фактором збільшення прибутку від реалізації. Цього можна досягти за рахунок використання численних факторів, що впливають на скорочення витрат на виробництво і реалізацію продукції. Для цього необхідно: знати повний перелік вказаних витрат, що дається в Типових положеннях, особливості складу і формування витрат з урахуванням сфери й галузі діяльності підприємства. В результаті зміни собівартості яловичини в господарстві прибуток зріс на 1,03 тис. грн.